

Geachte collega,

Met genoegen hebben wij de aanmelding van uw leerlingen voor de voorronde van de Nationale Aardrijkskunde Olympiade 2023 ontvangen.

De voorrondetoets

Wij vragen u de toets af te nemen gedurende twee klokuren (120 minuten) in de periode tussen maandag 16 en vrijdag 28 januari 2023. Uitgaande van de voor een Olympiade onontbeerlijke sportiviteit vragen wij u de toets af te nemen, de opgaven weer in te nemen en geen ruchtbaarheid te geven aan het flexibele tijdstip van afname van de toets. Op deze wijze denken wij een redelijke waarborg te hebben voor de vergelijkbaarheid van de werken.

Leerlingen dienen tijdens de toets de beschikking te hebben over een exemplaar van een Grote Bosatlas of een Alcarta-atlas. We willen u verzoeken erop toe te zien dat de leerlingen de naam van de gebruikte atlas noteren op hun antwoordblad. Daarnaast mogen ze gebruik maken van een rekenmachine, woordenboek, een liniaal / geodriehoek en kladpapier. De toets wordt gemaakt op officieel schoolpapier.

Correctie

Wij vragen u het gemaakte werk te corrigeren volgens het bijgevoegde correctiemodel, met inachtneming van de scoringsvoorschriften. De scores van uw kandidaten dient u vervolgens op het te kopiëren scoreformulier (achterin de toelichting voor docenten) in te vullen. Dit formulier en de werken van de vijf beste leerlingen van uw school ontvangen wij graag zo snel mogelijk en uiterlijk 14 februari bij de SLO. Opgaven, die na deze datum binnenkomen, worden in verband met een strakke planning niet meer in behandeling genomen. U kunt de werken (indien gewenst aangetekend) als volgt adresseren:

SLO Nationale Aardrijkskunde Olympiade
t.a.v. mevrouw B. Kuiphuis
Postbus 502
3800 AM Amersfoort

De ingestuurde werken worden nogmaals bekeken door de correctiecommissie van de Olympiade, waarna de beste 15 kandidaten worden uitgenodigd voor de eindronde. Correspondentie over de voorronde is niet mogelijk. De uitslag van de tweede correctie is bindend. De door u ingestuurde werken worden niet geretourneerd. Ze worden na de prijsuitreiking vernietigd.

De eindronde van de Olympiade

De resultaten van de voorronde worden rond 1 maart bekendgemaakt aan de scholen van de eindrondedeelnemers. De eindronde van de Nationale Aardrijkskunde Olympiade 2023 wordt gehouden van 7 tot en met 9 juni 2023 bij de HAS in 's-Hertogenbosch. De deelnemers aan de Olympiade, hun docenten en de schoolleiding ontvangen hierover informatie op school.

Indien u naar aanleiding van de voorrondetoets of de Olympiade Aardrijkskunde nog vragen heeft, dan kunt u contact opnemen met:

SLO, Frederik Oorschot, telefoonnummer: 033-4840254 / 06-51890948, email:
f.oorschot@slo.nl.

Wij wensen uw kandidaten veel succes!

Correctievoorschrift Voorrunde Nationale Aardrijkskunde Olympiade 2023

Aanwijzingen voor de docent/corrector

Algemene regels

- 1 De docent/corrector is verplicht het scoringsvoorschrift voor de scoring van de voorrunde van de Nationale Aardrijkskunde Olympiade toe te passen.
- 2 De docent/corrector doet een scorevoorstel. De correctiecommissie bepaalt de eindscore.
- 3 De correctiecommissie van de Olympiade bepaalt de rangorde van de beste 15 kandidaten.
- 4 De uitslagen van voorrunde en eindronde zijn bindend. Deelname aan de Olympiade impliceert aanvaarding van deze condities.

Scoringsregels

- 1 De docent/corrector vermeldt de scores per (deel)vraag in de kantlijn van het werk. De totaalscore van iedere kandidaat wordt op een aparte lijst vermeld.
- 2 Bij de scoring van een onderdeel van het schriftelijk werk zijn alleen hele punten geoorloofd. Een toegekende score kan nooit lager zijn dan 0.
- 3 Een volledig juiste beantwoording van een vraag levert het aantal punten op dat in het antwoordmodel als maximumscore staat aangegeven.
- 4 Voor het schriftelijk werk kunnen maximaal 50 scorepunten toegekend worden.
- 5 Indien een gegeven antwoord niet in het antwoordmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist gekwalificeerd kan worden, moet het aantal beschikbare punten geheel of gedeeltelijk aan het gegeven antwoord worden toegekend naar analogie of in de geest van het antwoordmodel.
- 6 Bij de 'uitlegvragen' wordt gelet op de volledigheid van de uitleg. Bij een volledige uitleg moet meestal een oorzaak en een gevolg daarvan worden gegeven. Voor zo'n volledige uitleg zijn meestal 2 scorepunten te verdienen. Voor een uitleg die gedeeltelijk juist is, kan de beoordelaar een deelscore toekennen. Bij 'beredeneer-' of 'beschrijf vragen' moet het antwoord vaak bestaan uit een aantal stappen. Het aantal stappen correspondeert met het aantal te behalen scorepunten.
- 7 Indien in het antwoordmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, hoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.
- 8 Indien een kandidaat bij een opsomming meer antwoorden geeft dan er expliciet gevraagd worden, dan komen alleen de eerst gegeven antwoorden voor beoordeling in aanmerking.
- 9 Bij sommige vragen moet er eerst een keuze gemaakt worden die vervolgens toegelicht / beargumenteerd moet worden. Vaak wordt er dan voor deze keuze geen score toegekend, maar wel voor een juiste/passende toelichting/argumentatie.

N.B.

Het verdient aanbeveling het scoren van het werk per vraag uit te voeren en tijdens de scoringsprocedure de volgorde van werken enkele keren te wijzigen. Dit om ongewenste beoordelingseffecten tegen te gaan.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

A Tien meerkeuzevragen

- 1 maximumscore 1
C
- 2 maximumscore 1
B
- 3 maximumscore 1
D
- 4 maximumscore 1
B
- 5 maximumscore 1
D
- 6 maximumscore 1
C
- 7 maximumscore 1
D
- 8 maximumscore 1
B
- 9 maximumscore 1
C
- 10 maximumscore 1
B

B Geopolitiek en grenzen in Zuid-Amerika

11 maximumscore 2

- Exploitatiekolonialisme: uit de toelichting moet blijken dat Spanje en Portugal gebieden veroverden voor economisch gewin / om grondstoffen te exploiteren 1
- Hegemoniale staten: uit de toelichting moet blijken dat Spanje en Portugal rond 1500 mondiaal een (economische en politieke) dominante rol speelden 1

12 maximumscore 3

Een juiste beschrijving is:

- Tijdens de koloniale tijd werden koloniën uitgebuit / geëxploiteerd door koloniale grootmachten 1
- waarbij vooral (goedkope) grondstoffen van de koloniën naar de moederlanden gingen en dat de koloniën daar (dure) eindproducten voor terugkochten 1
- waardoor tegenwoordig nog steeds grote welvaartsverschillen bestaan tussen landen in West-Europa / centrumlanden en bijvoorbeeld landen in Afrika / perifere landen 1

13 maximumscore 2

- Verenigde Staten 1
- China 1

14 maximumscore 2

- Uit het antwoord moet blijken dat Bolivia (in tegenstelling tot Peru) na de Salpeteroorlog geen directe toegang meer had tot de zee 1
- Juiste redenen zijn: 1
 - Bolivia heeft niet de militaire / financiële slagkracht om het op te nemen tegen Chili.
 - Bolivia krijgt door infrastructurele projecten in Zuid-Amerika steeds beter toegang tot zeehavens (in bijvoorbeeld Brazilië)

15 maximumscore 3

Een juiste redenering is:

- Rusland en Oekraïne waren (voor de oorlog) belangrijke exporteurs van energie en/of grondstoffen / landbouwproducten 1
- maar dat de export vanuit deze landen (nagenoeg) stil viel en de prijzen van hiervan stegen 1
- zodat de op de export van energie en/of grondstof- / landbouwgerichte economie van Brazilië kon profiteren (van de hogere prijzen / schaarste op de markt) 1

C De slag bij Thermopylae in Griekenland

16 maximumscore 1

Drie van de volgende:

- Euraziatische plaat
- Anatolische / Grieks-Turkse plaat
- Afrikaanse plaat
- Egeïsche plaat

Opmerking

Alleen indien drie platen juist zijn een scorepunt toekennen

17 maximumscore 2

- tijdens de alpine plooiingsfase / plooiingsfase in het krijt/tertiair 1
- convergente plaatbeweging 1

18 maximumscore

- slenk 1
- Vogezen en het Zwarte Woud 1

19 maximumscore 3

Een juiste beschrijving moet de volgende drie stappen bevatten:

- Door het zuidwaarts verplaatsen van de Helleense Boog ontstaan (door rekspanningen) breuken in de plaat waar Griekenland op ligt 1
- Magma beweegt langs deze breuken omhoog 1
- Het magma verwarmt (grond)water dat vervolgens naar boven komt (en hete bronnen vormt) 1

20 maximumscore 3

Een juiste beschrijving moet de volgende drie stappen bevatten:

- Op de hellingen ten noorden en zuiden van het dal van de rivier de Spercheois (en de Golf van Malía) heeft na 480 voor Christus / de laatste 2.000 jaar ontbossing plaatsgevonden 1
- Doordat de bodem (door de ontbossing) niet meer goed vastgehouden werd, ontstond bodemerosie 1
- Door sedimentatie (van het door bodemerosie vrijgekomen materiaal) komt het dal van de rivier de Spercheois steeds hoger te liggen / wordt in de Golf van Malía sediment afgezet (waardoor een breed stuk land ontstaan is) 1

D Nederland in 2120

- 21 maximumscore 2**
- Energie: van fossiele brandstoffen/ niet-hernieuwbare energie naar duurzame / hernieuwbare energie 1
 - Landbouw: van intensieve landbouw naar extensieve / duurzame landbouw 1
- 22 maximumscore 2**
- Uit het antwoord moet blijken dat de waterverdeling bij de splitsing van de Rijn in Waal en Pannerdens Kanaal en/of bij de splitsing van het Pannerdens Kanaal in Neder-Rijn en IJssel anders geregeld moet worden 1
 - Juiste antwoorden zijn: 1
 - De scheepvaart in de Waal (en de Neder-Rijn) kan hinder ondervinden van lagere waterstanden.
 - In het westen van Nederland kan (door een tekort aan de toestroom van zoet water) schade ontstaan als gevolg van opdringend zout water. 1
- 23 maximumscore 2**
- drijvende zonne-eilanden op zee 1
 - windmolenparken in zee 1
- 24 maximumscore 2**
- Een juiste uitleg is:
- Door de aanleg van kunstmatige eilanden / dubbele oevers / ontstaan meer overgangsmilieus (oorzaak) 1
 - waardoor (na verloop van tijd) meer verschillende plant- en diersoorten zullen voorkomen (gevolg) 1
- 25 maximumscore 2**
- Uit de uitleg moet blijken dat
- de komende honderd jaar huizen vooral op (de) (hoge) zand(gronden) in het oosten en/of zuiden van Nederland gebouwd moeten worden (oorzaak) 1
 - doordat deze (hooggelegen) gebieden zand (in tegenstelling tot de laaggelegen klei- en veengronden in het westen en noorden van Nederland) minder gevoelig zijn voor overstromingen / bodemdaling (gevolg) 1

26 maximumscore 2

Juiste manieren zijn:

- Er worden nieuwe bossen aangelegd.
- Er ontstaan meer drassige gebieden (waar veenvorming en CO₂-opslag kan plaatsvinden).

per juiste manier

1

27 maximumscore 3

- Juiste argumenten voor de stelling zijn: 2
 - Door gebieden onder water te zetten zal er (in diepe polders) minder sprake zijn van verzilting
 - Door gebieden onder water te zetten zal er een zoetwaterbuffer zijn.
 - Door gebieden onder water te zetten zal de mogelijkheid voor natuurontwikkeling groter kunnen worden.

Opmerking

Per juist argument voor 1 scorepunt toekennen.

- Juiste argumenten tegen de stelling zijn: 1
 - Door gebieden onder water te zetten zal het huidige grondgebruik niet meer mogelijk zijn.
 - Door gebieden onder water te zetten zullen er maatregelen nodig zijn om het gevaar van overstromingen (of afslag van de veenoevers) te voorkomen.

28 maximumscore 2

- In de steden op de kaart van 2120 zijn groene zones / corridors zichtbaar in de stad 1
- Begroeiing draagt bij aan het verminderen van hittestress in de zomer in de steden 1

Bronvermeldingen

Opgave A

- bron 1 Unconformity Types, Disconformity, Nonconformity » Geologyscience.com
- bron 2 www.populationpyramid.net
- bron 3 Visual Capitalist
- bron 4 <https://www.shutterstock.com/>
- bron 5 <https://www.shutterstock.com/>
- bron 6 Het mysterieuze Uddelermeer - Nunspeet.nu
- bron 7 New York climate: Average Temperature, weather by month, New York water temperature - Climate-Data.org
- bron 8 Fokke en Sukke | Humor, Vader en zoon (pinterest.co.uk)
- bron 9 Verdragen van Schengen - Wikipedia
- bron 10 Cito

Opgave B

- bron 1 vrij naar: www.wikipedia.nl en Cito
- bron 2 vrij naar: www.wikipedia.nl en Cito

Opgave C

- bron 1 <https://www.forbes.com/sites/davidbressan/2018/08/11/the-most-famous-last-stand-in-history-and-how-geology-played-a-role-in-it/#59370e8b2aaf>
- bron 2 <https://io.hcmr.gr/research-technology/marine-data-information-systems/>
- bron 3 <https://io.hcmr.gr/research-technology/marine-data-information-systems/>

Opgave D

- bron 1 Nederland in 2120 - WUR
- bron 2 Nederland in 2120 - WUR

Scoreformulier Voorrunde Aardrijkskunde Olympiade 2023

Naam school

Postadres

Postcode en plaats

Telefoon school

Naam docent(e)

Telefoon privé

De toets is afgenomen op januari 2023 van tot uur.

	Naam leerling	(Totaal)score in punten
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		
13		
14		
15		

Bij meer dan 15 kandidaten kunt u dit formulier kopiëren en
doornummeren.

Datum Handtekening